

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 245/2010-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. mája 2010 predbežne prerokoval sťažnosť J. C., R., zastúpeného advokátom JUDr. P. H., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Krajským súdom v Žiline pod sp. zn. 21 S 6/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. C. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. mája 2010 doručená sťažnosť J. C., R. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Krajským súdom v Žiline (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 21 S 6/2009. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 3. mája 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Košice II sp. zn. 19 C 643/2002 z 2. februára 2006 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4 Co 155/2006 z 18. marca 2008 bola sťažovateľovi priznaná náhrada škody z titulu pracovného úrazu a objektívnej zodpovednosti zamestnávateľa za škodu vzniknutú pri pracovnom úraze

a chorobe z povolania. Vo veci sa rozhodovalo podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2003. Všeobecné sudy priznali sťažovateľovi jednak náhradu škody, ako aj náhradu trov konania v sume 321 941 Sk (10 686,49 €). S. p., pobočka Ž. (ďalej len „poisťovňa“) ako zákonom ustanovený plniteľ úrazových dávok všeobecnými súdmi priznanú náhradu škody uhradila, neuhradila však náhradu trov konania. Na výzvu sťažovateľa poisťovňa reagovala viacerými odpoveďami, z ktorých vyplýva, že jej zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva povinnosť vydať rozhodnutie o náhrade trov, a preto trovu odmietla zaplatiť. Toto stanovisko poisťovne však nie je správne, lebo o náhrade škody, ako aj o príslušenstve (teda aj o náhrade trov) bolo právoplatne rozhodnuté všeobecnými súdmi. Ak by poisťovňa tieto skutočnosti brala do úvahy, potom by nepristúpila k neodôvodnenému nevyplateniu prisúdenej náhrady trov konania. Podľa názoru sťažovateľa poisťovňa musela rozhodnúť (hoci aj listom) o nevyplatení náhrady trov konania, pretože ak by to tak nebolo, bola by ich vyplatila.

Sťažovateľ podal krajskému súdu návrh na začatie konania proti nečinnosti poisťovne, pričom požadoval prikázať jej, aby vydala písomné rozhodnutie podľa § 209 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), v ktorom presne, stručne a úplne vyjadrí záver týkajúci sa náhrady trov konania. Podľa názoru sťažovateľa poisťovňa nesprávne aplikovala ustanovenie § 272 ods. 1 a nasl. zákona o sociálnom poistení aj pri prepočtoch straty na zárobku, pričom všeobecné sudy zaujali právny názor, že poisťovňa je povinná vydať rozhodnutie (ktoré predtým nevydávala). V danom prípade bez rozhodnutia o náhrade trov konania sťažovateľ nemá účinný nástroj na ochranu svojich práv v prípade nezákonného postupu poisťovne. Uznesením krajského súdu č. k. 21 S 6/2009-38 z 9. februára 2010 bol návrh sťažovateľa zamietnutý.

Uznesenie krajského súdu považuje sťažovateľ za arbitrárne, ktoré porušilo jeho základné právo na súdnu ochranu. Podľa § 272 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poisťovňa od 1. januára 2004 prebrala od zamestnávateľa výplatu všetkých plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania. Nepriznanie náhrady trov konania (po 1. januári 2004) v zmysle odôvodnenia poisťovne na rozdiel od pôvodnej pracovnoprávnej úpravy by podľa novej úpravy

znamenal zhoršenie i ohrozenie postavenia sťažovateľa v existenčnej sfére, ktorý pri pracovnom úraze utrpel stratu oboch pravých končatín. Vedenie byrokratickej korešpondencie s poisťovňou bez možnosti účinnej súdnej ochrany by bolo porušením označeného článku ústavy.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označeného článku ústavy v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 21 S 6/2009 s tým, aby bol rozsudok z 9. februára 2010 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Domáha sa napokon náhrady trov konania vo výške 661,05 €.

Z rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 Co 155/2006-164 z 18. marca 2008 vyplýva, že v právnej veci sťažovateľa proti žalovanej P., a. s. v konkurze, správcovi konkurznej podstaty JUDr. J. B. (ďalej len „žalovaná“) bol potvrdený vo veci samej rozsudok Okresného súdu Košice II č. k. 19 C 643/2002-118 z 2. februára 2006, pričom žalovaná bola zaviazaná zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov prvostupňového konania vo výške 224 375 Sk a náhradu trov odvolacieho konania vo výške 97 566 Sk.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 21 S 6/2009-38 z 9. februára 2010 vyplýva, že ním bol zamietnutý návrh sťažovateľa proti poisťovni v konaní proti nečinnosti. Podľa názoru krajského súdu návrh je nedôvodný, a preto bol zamietnutý. Sťažovateľovi bola právoplatnými rozsudkami priznaná okrem náhrady škody aj náhrada trov právneho zastúpenia v celkovej výške 321 941 Sk. Tiež bolo preukázané, že škoda z titulu pracovného úrazu sťažovateľovi vznikla 14. decembra 2000. Sťažovateľovi bola priznaná náhrada škody z titulu spôsobeného pracovného úrazu, za ktorý zodpovedá zamestnávateľ, ktorý bol v konaní o náhradu škody žalovaným. Poisťovňa vystupovala ako vedľajšia účastníčka na strane žalovanej. Z vyjadrenia poisťovne vyplýva, že na základe poisťného vzťahu medzi zamestnávateľom sťažovateľa (žalovanou) a poisťovňou ako vykonávateľkou poistenia zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania bola sťažovateľovi suma náhrady škody priznaná právoplatnými rozsudkami poisťovňou zaplatená. Uvedené plnenie nebolo medzi účastníkmi konania sporné. Hoci právny zástupca sťažovateľa viackrát urgoval u poisťovne vyplatenie náhrady trov konania, dosiaľ sa tak nestalo. Podľa § 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v konaniach o nárokoch na dávky

a ich výplatu z nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, o nároku na úpravu dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, o nárokoch na náhradu škody spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, o nároku zamestnanca z pracovného pomeru, ktoré sa uspokojovalo z garančného fondu, a o nároku na podporu v nezamestnanosti, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, o ktorých nebolo do tohto dňa právoplatne rozhodnuté, a o priznaní, odňatí alebo zmene sumy dávky, náhrady škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania alebo podpory v nezamestnanosti za obdobie pred 1. januárom 2004, aj keď o uvedenej dávke, náhrade škody, peňažnej náhrade alebo podpore v nezamestnanosti už bolo právoplatne rozhodnuté, sa rozhodne podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 s odchýlkami ďalej ustanovenými. Krajský súd nezistil, že by poisťovňa mala zákonnú povinnosť vydať rozhodnutie o odmietnutí plnenia náhrady trov konania, ktoré boli priznané právoplatnými rozhodnutiami všeobecných súdov. Poisťovňa takouto povinnosťou, ale ani oprávnením nedisponuje. Vzhľadom na deň vzniku pracovného úrazu je potrebné na hmotnoprávnu aj procesnoprávnu rovinu prípadu aplikovať ustanovenie § 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Všeobecné súdy v danom prípade tak aj postupovali, keď aplikovali Zákonník práce účinný v čase vzniku pracovného úrazu a posudzovali vec ako súkromnoprávny spor vyplývajúci z pracovnoprávných predpisov. Tomu zodpovedá aj postavenie poisťovne v týchto konaniach, teda procesné postavenie vedľajšieho účastníka. Zodpovednou osobou za škodu vzniknutú pracovným úrazom môže byť zamestnávateľ. Poisťovňa ako vedľajší účastník je len vykonávateľom poistenia zodpovednosti zamestnávateľa za škodu spôsobenú pri pracovnom úraze. Jej právne postavenie sa odvíja od ustanovenia § 205d Zákonníka práce a § 2 ods. 1 vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 280/1993 Z. z., ktorou sa ustanovujú bližšie podmienky a sadzby poistného zákonného poistenia zamestnávateľa pre prípad zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze alebo chorobe z povolania v znení neskorších predpisov. Taktiež ustanovenie § 3 ods. 2 písm. c) zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Sociálnej poisťovni“) uvádza, že poisťovňa zabezpečuje výplatu náhrady škody. Z uvedeného právneho stavu je zrejmé, že v týchto konaniach poisťovňa nedisponuje rozhodovacou právomocou v zmysle tretej časti zákona o sociálnom poistení (konanie vo veciach sociálneho zabezpečenia). Je potrebné zdôrazniť, že poisťovňa ako vykonávateľ

sociálneho poistenia rozhoduje formou rozhodnutia podľa § 209 zákona o sociálnom poistení o tých dávkach, na ktoré vznikol nárok po účinnosti zákona o sociálnom poistení, teda od 1. januára 2004. Je pravdou, že v zmysle § 272 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poisťovňa od 1. januára 2004 preberá od zamestnávateľa výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, ktoré vznikli pred 26. novembrom 1993, avšak v zmysle § 272 ods. 2 zákona o sociálnom poistení aj tieto nároky sa posudzujú podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, pritom ide o opakované dávky, na výplatu ktorých trvá nárok aj po účinnosti zákona o sociálnom poistení. Ak teda poisťovňa poistné plnenie na základe právoplatných rozsudkov vyplatila, stalo sa tak v zmysle § 44a a § 44b zákona o Sociálnej poisťovni bez vydania osobitného rozhodnutia. Podkladom na toto plnenie boli právoplatné rozsudky. Predmetom prieskumu krajského súdu nebola skutočnosť, či zo strany poisťovne došlo k úplnému plneniu, ale tá skutočnosť, či poisťovňa nekonala spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom, tým, že zostala nečinná. Tu je potrebné konštatovať, že poisťovňa pri uhradení nárokov na náhradu škody nebola oprávnená vydať žiadne rozhodnutie. Ak sa teda sťažovateľ domáhal vydania osobitného rozhodnutia o neuhradení náhrady trov konania zo strany poisťovne, poisťovňa nemala oprávnenie, ale ani povinnosť takéto rozhodnutie vydať, pretože mu to neumožňujú právne predpisy. Ďalej treba mať na zreteli, že v danom prípade bolo o náhrade trov konania rozhodnuté všeobecnými súdmi. Zaviazaná bola žalovaná ako zamestnávateľka sťažovateľa, pričom poisťovňa v konaní vystupovala ako vedľajší účastník na strane žalovanej a v zmysle právnych predpisov účinných do 31. decembra 2003, ale ani v zmysle prechodných ustanovení zákona o sociálnom poistení nedisponuje právomocou rozhodovať vo svojom mene ako štátny orgán podľa tretej časti zákona o sociálnom poistení. Podľa dátumovej pečiatky právneho zástupcu sťažovateľa bolo mu uznesenie doručené 4. marca 2010.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov

takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie uznesenia krajského súdu je dostatočné a presvedčivé. V žiadnom prípade ho nemožno považovať za arbitrárne či zjavne neodôvodnené.

Keďže predmetom konania bola otázka, či poisťovňa bola povinná vydať rozhodnutie o náhrade trov konania, správne sa krajský súd sústredil na právny rozbor tejto problematiky. Jeho závery sú presvedčivé. Ako krajský súd poznamenal, vzhľadom na predmet konania neriešil otázku, či poisťovňa plnila v dostatočnom rozsahu, keď na základe právoplatných rozsudkov všeobecných súdov uhradila priznanú náhradu škody, nie však prisúdenú náhradu trov konania.

Neriešila teda otázku, ktorá je pravdepodobne z pohľadu sťažovateľa rozhodujúca, teda či má sťažovateľ ako poškodený z poistnej udalosti priamy nárok na poistné plnenie a na náhradu trov konania voči poisťovni, alebo má takýto nárok iba voči žalovanej ako svojmu bývalému zamestnávateľovi. V druhom prípade platí, že iba zamestnávateľ môže vymáhať poistné plnenie od poisťovne, pokiaľ táto sama sťažovateľa neodškodnila, resp. nenahradila jeho trovy, a preto ho musela odškodniť žalovaná.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2010